ANαliZA

časopis za kritično misel

Letnik 16, številka 3, december 2012 · ISSN 1408-2969

IMIGRACIJA

Chandran Kukathas

Primer za odprto imigracijo

prevedel Božidar Kante

Citiranje: Chandran Kukathas, »Primer za odprto imigracijo«, *Analiza: časopis za kritično misel* 16, št. 3 (2012): 61–73.

Prevod. Licenca Creative Commons, ki velja za arhiv revije, za prevode ne velja; pravice izvirnika pripadajo njegovim imetnikom.

Izdajatelj: Društvo za analitično filozofijo in filozofijo znanosti, Ljubljana.

Elektronska različica je bila leta 2026 rekonstruirana iz skena tiskane izdaje (OCR, ročno pregledano) in preverjena s tiskano izdajo. Številke strani ustrezajo tiskani izdaji; prelomi strani znotraj prispevka se lahko nekoliko razlikujejo.

Chandran Kukathas
Prevedel Božidar Kante

Primer za odprto imigracijo

Ljudje so naklonjeni imigraciji ali pa ji nasprotujejo zaradi raznih razlogov. Zato je poglede o imigraciji težko povezati z ideološkimi stališči. Medtem ko se zdi očitno, da je za politične konservativce zelo neverjetno, da bi zagovarjali svobodo gibanja in da je za socialiste in liberalce (klasične in sodobne) zelo verjetno, da bodo naklonjeni bolj odprtim mejam, je v realnosti opreznost (če že ne odkrito sovražnost) do imigracije mogoče najti med vsemi skupinami. Celo libertarijanski anarhisti so predlagali razloge za omejitev gibanja ljudi.

Cilj tega poglavja je uspešno braniti večjo svobodo gibanja ali, preprosto, svobodo imigracije. Njegov cilj je zagovarjati imigracijo pred kritiki vseh vrst in tudi zagovarjati imigracijo pred nekaterimi njenimi manj navdušenimi prijatelji. Dokazati zadevo svobodne imigracije ni lahko. Četudi utegne biti dovolj enostavno izraziti politična načela in se jih trdovratno držati, pa sta v vprašanjih javne politike koherenca in konsistenca zgolj nujni, ne pa tudi zadostni, vrlini. Izvedljivost kakršnegakoli političnega predloga je tudi pomembna, politična teorija pa se mora tega zavedati. »Kako odprte so lahko meje?« je očitno vprašanje, ki se mu verjetno ni mogoče izogniti. Tu ponujeni zagovor svobodne imigracije je, upam, občutljiv za to zahtevo. Kljub temu je pomemben del njegovega cilja predlog, da mora naposled politična teorija tudi dvomiti o premislekih izvedljivosti, še posebej ko vodijo k moralno težavnim sklepom.

Preden nadaljujem k zagovoru svobodne imigracije, bo kajpada pomembno razumeti, kaj imigracija natanko pomeni in prepoznati naravo *problema* imigracije, kot obstaja danes v svetu. To je naloga prvega razdelka tega poglavja. Drugi razdelek definira in ponuja kratek zagovor svobodne imigracije. Trije razdelki, ki sledijo, potem obravnavajo razne izzive za načelo svobodne imigracije, ki prihajajo iz ekonomske, nacionalne in varnostne perspektive, in dokazujejo, da se je z vsakim izzivom mogoče spoprijeti. Končni razdelek ponuja nekatere splošne premisleke o dilemah sodobne imigracijske politike, preden na novo močneje formulira zadevo za svobodno gibanje ljudi.

Problem imigracije v sodobnem svetu

Več kot 100 milijonov ljudi danes živi zunaj držav, katerih državljani so (Trebilcock, 1995: 219). Vendar se ta številka ne približa identifikaciji števila ljudi, ki se selijo iz države v državo preko celotne zemeljske krogle. Mnogi ljudje se gibljejo med državami kot turisti, poslovneži, športniki ali umetniki, ne da bi se kdajkoli ustavili, da bi v neki državi »živeli« – kaj šele s kakršnokoli

namero, da bi se namestili v tuji državi. Globalno gibanje ljudi je življenjsko dejstvo, kot je to bilo že stoletja, če že ne v celotni človeški zgodovini. To je vselej imelo svoje lastne težave. Toda problem imigracije je problem posebne vrste, kajti imigranti so ljudje, ki se nameravajo ustaviti, ne pa preprosto iti preko – četudi, kot bomo videli, definicijo »ustavitve« ni lahko vzpostaviti. Preseljevanje ljudi je problem v sodobnem svetu zato, ker je ta svet svet držav, države pa pazijo (včasih ljubosumno) na pravico določanja, kdo se lahko namesti znotraj njihovih meja. Imigracijo je mogoče definirati kot gibanje osebe ali oseb iz ene države v drugo s ciljem začasne ali stalne namestitve (Kukathas, 2002a).

Sodobne države niso voljne dopustiti, da bi ljudje vstopali in se naseljevali znotraj njihovih meja po mili volji zaradi raznih razlogov. Varnost je en pomemben pomislek, čeravno imajo različne države različne varnostne skrbi. Združene države se trenutno bojijo terorističnih napadov in so poostrile svoje imigracijske zakone delno zaradi skrbi za varnost svojih državljanov. Kitajska ima, na drugi strani, drugačne varnostne skrbi, saj njen politični sistem ne dovoljuje veliko notranje svobode gibanja in ne more dopuščati nenadzorovanega dotoka tujcev v prebivalstvo, ki daje zavetje disidentom, ki bi izzvali avtoriteto vlade. Za države, kakršna je Izrael, je varnost izrazita skrb, vendar morda nič bolj pomembna kot želja ohraniti neko kulturno integriteto. Država, ustanovljena kot judovska očetnjava, ne more dopustiti, da jo imigracija preoblikuje v multikulturno državo.

Za sodobne liberalne demokratične države obstajajo kajpada številni pomembni razlogi, zakaj je imigracija problematična. Te države, vključno s Kanado, ZDA, Avstralijo, Britanijo in nekaterimi državami v zahodni Evropi, so posebej popularne destinacije za imigrante bodisi zato, ker so ti begunci, ki iščejo varno zatočišče, ali preprosto ljudje, ki si prizadevajo izboljšati svoje obete za boljše življenje. En pomembnejši razlog, zakaj je v teh primerih imigracija problem, je, da imigranti nalagajo stroške družbi, celo ko prinašajo koristi. Medtem ko si ekonomisti prizadevajo soglašati, da so posledice svobodnega gibanja na splošno pozitivne, saj kompetitivni trgi dela učinkoviteje uporabljajo vire (Simon, 1990; Sykes, 1995: 159–160), vse države ne utegnejo imeti neposredne koristi od priliva imigrantov. Niti bremena prilagajanja ali izravnavanja z imigranti ne enakomerno padejo na vse znotraj družbe – veliko bo odvisno od tega, kdo so imigranti, kje se naselijo in s kom naposled tekmujejo za službe, nepremičnine in javne ugodnosti. Čeprav koristi imigracije odtehtajo stroške za nacijo, bodo tisti, ki jih priliv naseljencev škodljivo prizadene, ugovarjali in v liberalnih demokratičnih državah se bo to prevedlo v volilno pomenljivo opozicijo. Drug pomemben razlog, zakaj je imigracija problem v liberalnih demokratičnih državah, je, da so te države na različnih stopnjah države blagostanja. Država v takih družbah preskrbi niz koristi, vključno z izobraževanjem, podporo za nezaposlenost, pokojnine, zdravniško oskrbo kot tudi s številnimi programi, ki rabijo posebnim interesom. Imigranti so potencialni prejemniki teh servisov in koristi in vsaka država, ki obravnava raven imigracije, ki jo bo sprejela, bo morala premisliti, kakšna je verjetnost, da

bodo imigranti uporabljali te koristi, kako veliko utegnejo porabiti, ali bodo zmožni ali ne financirati dodatne stroške iz davčnih prispevkov teh imigrantov za časa njihovega življenja in kakšne so kratkoročne posledice tega, da sprejemajo imigrante, ki v začetku porabijo več koristi kot plačajo davkov. Posledica tega je, da take države niso nagnjene sprejeti imigrantov, ki so betežni ali prestari, da bi prispevali dovolj davkov v svojem preostanku delovnega življenja, ki bi pokrivali stroške zdravstvene oskrbe in subvencije za pokojnino.

V takih okoliščinah bodo liberalne demokratične države v veliki meri omejile imigracijo, čeprav se bodo soočale s pritiskom, da bi tako dovolile kot zavrnile vstop prosilcem, ki si prizadevajo vstopiti v njihove države. Pritiski za dopustitev bodo prišli iz poslovnega področja, ki išče cenejše delo, iz humanitarnih skupin, ki zahtevajo pripustitev beguncev, in iz družin in etničnih skupnosti, ki pritiskajo, da bi se jim pridružili sorodniki iz njihovih držav izvora. Pritiski za zavrnitev vstopa bodo na splošno prihajali od sindikatov, od »domorodnih« skupin in od konservativcev, ki jih skrbi kulturni in ekonomski vpliv priseljencev, še posebej če so priseljenci prevladujoče iz etnično različnih držav. Kako daleč utegnejo iti liberalne demokratične države, da bi odvrnile imigracijo, dobro ponazarja odziv avstralske vlade avgusta 2001, ko se je v bližini njenih obalnih voda pojavila norveška trgovska ladja, *The Tampa*, ki je imela na krovu begunce, rešene iz morja. Ladji so zavrnili dovoljenje, da bi vplula v avstralske vode in raztovorila svoj človeški ladijski tovor, ki so ga poslali na otok Nauru, da bi preprečili, da bi se begunci prijavili za azil v Avstraliji (Marr in Wilkinson, 2003). Nedavno so ZDA odgovorile na krizo na Haitiju februarja leta 2004 z intervencijo, da bi opogumile odhod predsednika Aristida in vzpostavil nekakšno stopnjo reda, ker so se bale množičnega odhoda haitijskih begunce na poti na Florido.

Imigracija je problem predvsem zaradi narave sodobne države. Večina držav in gotovo vse liberalne demokratične države šteje svoje ljudi za »državljane« ali »člane« države. Članstvo ni standard, narava članstva pa ima bistven vpliv na pravice, ki jih posamezniki imajo znotraj države. Polno članstvo utegne pomeniti državljanstvo in vključuje volilno pravico in položaj za javno službo. (Čeprav velja omeniti, da v ZDA, na primer, celo polno državljanstvo članu ne daje pravice, da bi kandidiral za službo predsednika, če on ali ona nista bila rojena v državi). Status »stalnega bivališča« utegne nekomu dati pravico do dela in da po svoji volji spremeni delodajalca in da tudi črpa iz zdravstvene blagajne, izobraževanja in dobrobitne servise, vendar ne zagotavlja varnosti pred deportacijo. Status »začasnega bivališča« ali začasnega državljanstva utegne oskrbeti še manjše pravice. Sodobne države imigracijo omejujejo zato, ker morajo upravljati z dostopom do dobrin, za katere bodo tekmovali imigranti in domorodci. Sodobne države so kot klubi, ki niso voljni sprejeti novih članov, razen če jim ne zagotovijo, da bodo z dopustitvijo vstopa ljudi več pridobili, kot če bi jih držali zunaj.

V zagovor svobodne imigracije

Glede na to, da bodo imigranti tekmovali za dobrine in vire z domorodci, zakaj naj bi države odprle svoje meje, če je njihova naloga upravljati zadeve znotraj svojih področij? Ali ideja odprte imigracije ne nasprotuje načelom dobrega gospodarjenja?

Obstaja mnogo razlogov, zakaj bi morale biti meje odprte in gibanje ljudi svobodno. Toda preden bomo obravnavali te razloge pobliže, je treba dopustiti, da so obeti, da bodo države popolnoma odprle svoje meje, oddaljeni. Celo ko Evropska unija širi svoje članstvo in olajšuje svobodno gibanje svojih prebivalcev – da bi vzeli en možen nasprotni primer tej trditvi – še naprej nadzira vstop v Evropo in čuti pritisk držav članic, da bi zaostrile omejitve glede vstopa beguncev in brezdomcev. »Odprte meje« ni politična opcija, ki bi jo trenutno obravnavala kaka država. Kljub temu je treba obravnavati primer za odprte meje, čeprav ga na koncu, kot bomo videli, ni mogoče braniti brez ponovnega premisleka o ideji države.

Obstajata dva glavna razloga v prid odprtih meja. Prvi je načelo svobode, drugi pa je načelo človečnosti.

Odprte meje so skladne s svobodo in jo priložnostno varujejo na številne načine. Prvič, in najbolj očitno, zaprte meje omejujejo svobodo gibanja. Meje preprečujejo ljudem, da bi se preselili na ozemlja, katerih vlada jim prepoveduje vstop; v meri, v kateri ne morejo vstopiti na drugo ozemlje, jih meje omejujejo znotraj njihovih načrtovanih ločnic. To dejstvo ni zadostno za ugotovitev, da je tako omejevanje ljudi neubranljivo; toda če za svobodo velja, da je pomembna vrlina, potem vsaj obstaja primer, da lahko rečemo, da so za njeno omejitev potrebni zelo močni razlogi.

Več drugih premislekov namiguje, da bodo morali biti taki razlogi res tehtni. Prvič, držati meje zaprte bi pomenilo držati ljudi zunaj, ki bi posledično ne le izgubili svobodo gibanja, temveč tudi svobodo, ki jo iščejo pri poskusu, da bi ubežali nepravičnim ali tiranskim režimom. Učinek tega je, da se ljudem zanika svoboda, ki bi jo pridobili, če bi zapustili svoje družbe, in da se zmanjša iniciativa tiranskih režimov, da bi reformirale okoliščine, ki jih prenašajo njihovi ujeti ljudje. Drugič, zaprtje meja pomeni, da se ljudem zanika svoboda, da prodajajo svoje delo, in da se drugim zanika svoboda, da ga kupijo. Za upravičenje okrnjenja te posebne svobode so potrebni dobri razlogi, kajti zanikati nekomu svobodo, da menja svoje delo, pomeni zanikati mu zelo pomembno svobodo. Tretjič, in splošneje, držati meje zaprte bi pomenilo omejevanje svobode ljudi do združevanja. Zahtevalo bi ločevanje ljudi, ki želijo priti skupaj bodisi zaradi ljubezni bodisi prijateljstva bodisi zaradi tega, da bi izpolnili pomembne dolžnosti, kakršna je skrb za otroke ali starše.

Zagovorniki omejene imigracije kajpada gotovo na splošno ne dokazujejo, da bi morale biti meje popolnoma zapečatene ali da ne bi bilo nobenemu dovoljeno vstopiti. Mnogi dopuščajo, da je treba narediti izjeme za begunce, da bi moralo biti nekaterim ljudem dovoljeno, da pridejo v državo delati, in da bi moral biti sprejet ukrep, ki bi dovoljeval vstop ljudem, ki se želijo pridružiti svojim

družinam. Tisti, ki želijo omejiti ali nadzirati imigracijo, niso ravnodušni do svobode. Kljub temu pa celo tisti, ki se zavzemajo za blage ravni imigracije, posledično trdijo, da je ljudi na meji treba zavrniti. To je samo na sebi omejitev svobode, za katero je treba dati dobre razloge. Naposled, ali tako bom dokazoval, razlogi, ki so bili ponujeni, niso dovolj tehtni, da bi upravičili omejevanje svobode celo v omejeni stopnji.

Drugi razlog v prid odprtih meja je načelo človečnosti. Velika večina ljudi sveta živi v revščini in za pomembno število le-teh je najbolj obetajoč način izboljšanja njihovih okoliščin to, da se preselijo. To bi ostalo res, četudi bi bila prizadevanja za zmanjšanje trgovskih ovir uspešna, bogate države pa bi soglašale, da več vlagajo v revnejše in bi za razvijajoči se svet bila na voljo veliko večja količina pomoči. Kajti čeprav bi bile splošne okoliščine družbe dobre, bi bila situacija posebnih posameznikov pogosto revna in bi nekaterim od njih imigracija ponujala najboljši obet za izboljšanje njihovih okoliščin. Reči takim ljudem, da jim je prepovedano prečkati mejo, da bi izboljšali svoje okoliščine, jim pomeni reči, da je upravičeno, da jim je zanikana priložnost izvleči se iz revščine ali celo zapuščenosti. In očitno je, da obstaja mnogo ljudi, ki delijo to bolečino, kajti številni ilegalni imigranti sprejemajo bistvena tveganja, da se preselijo iz ene države v drugo – in se ne izpostavljajo le neudobju in celo smrti, ko potujejo pod krinko v nevarnih okoliščinah, temveč tudi kaznovanju v rokah oblasti, če jih ujamejo.

Načelo človečnosti predlaga, da je treba ponuditi zelo dobre razloge za upravičenje zavračanja prizadetih. Bilo bi dovolj slabo, če bi do takih ljudi nastopili z ravnodušnostjo in jim zanikali pozitivno pomoč. Bilo bi celo slabše, če bi jim zanikali priložnost, da si pomagajo sami sebi. Iti tako daleč in zanikati našim tovarišem državljanom pravico pomagati tistim, ki so v slabem položaju, bodisi tako, da se jih zaposli bodisi da se jih preprosto sprejme, se zdi še težje upravičiti – če že ni dejansko popolnoma perverzno.

Niso vsi ljudje, ki so namenjeni preseliti se, revni ali prizadeti. Niti jim vsem ne gre za svobodo. Toda če sta svoboda in človečnost pomembni in tehtni vrednoti, je prima facie primer za odprte meje močan, saj bo treba navesti zelo bistvene premisleke za jamstvo njunega zanemarjanja ali zavračanja. Toda da bi to pokazali, si je nujno pobliže ogledati argumente, da so omejitve imigracije ubranljive in, res, zaželene.

Ekonomski argumenti proti odprtim mejam

Včasih se dokazuje, da obstajajo močni ekonomski argumenti za omejevanje imigracije. Tu obstajata dve vrsti skrbi. Prva je glede vpliva migrantov na lokalno tržno ekonomijo: veliko število ljudi, ki stopi v družbo, lahko spremeni ravnotežje ekonomije in potisne navzdol plače ali potisne navzgor cene nekaterih dobrin, kakršne so nepremičnine – v škodo mnogih ljudi v domorodnem prebivalstvu. Druga je glede vpliva migrantov na stroške in razpoložljivost dobrin in servisov, ki jih oskrbuje država: izobraževanja,

zdravstvene nege, blagostanja in javno osnovane infrastrukture cest, parkov in drugih neizključljivih dobrin. Ali te skrbi jamčijo zaprtje meja za imigrante?

Na koncu mora biti odgovor, da ne. Toda razlogi, zakaj je tako, niso tako premočrtni, kot je mogoče pričakovati. Če je naša skrb vpliv migrantov na lokalno tržno ekonomijo, je en argument, ki ga pogosto navajajo ekonomisti, da je v saldu neto vpliv imigrantov blago pozitiven. Medtem ko imigranti jemljejo službe, ki bi lahko šle lokalcem, in potiskajo navzdol plače, medtem ko dvigajo nekatere cene, imajo tudi pozitiven vpliv na ekonomijo. Migranti širijo velikost delovne sile in delitev dela, tako da družba pridobi koristi, ki jih to prinaša. Kot novi potrošniki širijo velikost domačega trga in pomagajo nižati ceno mnogih dobrin. Merjenje natančnega vpliva katerekoli kohorte imigrantov je težko, toda celoten vpliv je v najboljšem primeru pozitiven, v najslabšem pa zgolj blago negativen – celo glede na zaposlovanje. Se več, globalni učinek migracije je pozitiven, saj vključuje gibanje ljudi iz krajev, kjer so manj produktivni in pogosto nezmožni živeti, v kraje, kjer so tako bolj produktivni kot na boljšem – in v mnogih primerih niso več breme na plečih svojih družb.

Problem je kajpada, da kakršenkoli že je celotni vpliv migracije, bodo posamezne osebe zaradi nje na slabšem. Priliv poceni dela utegne biti dober za družbo na sploh, vendar slab za tiste, ki izgubijo delo ali pa so prisiljeni sprejeti nižje plače. Ravno ti ljudje so tisti, na katere bo pokazal kritik odprtih meja, da bi ponazoril ekonomske stroške imigracije. Zakaj bi *oni* morali nositi stroške? Enako, zakaj bi druge družbe morale biti srečne glede odtekanja možganov, ki je tudi en vidik imigracije, saj sposobni ljudje zapuščajo svoje rojstne države zaradi boljših priložnosti v tujini?

Medtem ko je res, da bremena in koristi imigracije ne padejo pravično in v enaki meri na vse člane družbe gostiteljice, so odprte meje kljub temu ubranljive zaradi številnih razlogov. Prvič, moramo se vprašati, zakaj je treba domnevati, da so lokalci upravičeni do koristi, ki jih uživajo kot ljudje, ki imajo neposreden dostop do posameznih trgov. Kot rezidenti ali državljani ti ljudje uživajo rente, ki si jih zagotovijo z aranžmaji, ki izključujejo druge, da bi vstopili na posamezen trg.[1] Taki aranžmaji so običajni v vsaki družbi in dejansko v svetu kot celoti. Pogosto se tisti, ki najdejo vir za izkoriščanje ali potrebo, ki so jo še posebej zmožni izpolniti, niso zmožni upreti skušnjavi, da bi si zagotovili, da uživajo koristi, ki naj bi jih imeli pri izkoriščanju tega vira ali izpolnjevanju te potrebe, s preprečevanjem drugim, da bi počeli enako. Vendar ni očitno, da obstaja kakršnokoli načelo, ki lahko upraviči, da je nekaterim osebam dovoljen privilegiran dostop do takih rent. Gotovo, mnoge od najbolj razvpitih primerov obnašanja iskanja rente (in varovanja rente) je najti v dejavnostih kapitalističnih firm in industrij. Vendar to ne povzroči, da je taka dejavnost upravičljiva, saj preprosto rabi temu, da zavaruje premožne pred tem, da bi morali deliti svoje

[1] »Renta« je denar, ki ga kdo plačuje, da bi imel dostop do kakega kapitalskega premoženja (kakršno je zemlja, prebivališče ali transportna sredstva), ki ga ne ali ne more imeti neposredno v lasti. Osebe, ki so vključene v »iskanje rente«, iščejo denar od rente namesto od dobička ali dohodkov iz plače.

bogastvo, ki so ga začeli točiti s tistimi, ki bi si želeli zagotoviti malo taistega bogastva zase.

Če pogledamo trge dela, ni nobenega dobrega razloga, da bi nečlane družbe izključili iz tega, da bi ponudili njihovo delo v tekmovanje z lokalci. Medtem ko to lahko škodi lokalcem, da morajo tekmovati, je enako res, da bo nečlanom v škodo, če jim je kaj takega prepovedano početi. Tudi lokalci, ki bodo imeli korist od večje razpoložljivosti dela, bodo tudi imeli škodo z izključitvijo nečlanov. To, da bi recimo firmam prepovedali, da bi najemali zunanje delo, ne bi bilo nič bolj opravičljivo na ekonomskih osnovah kot prepoved, da bi firme svoje delovanje prenesle v tujino, da bi tako izkoristile prednost cenejšega ali produktivnejša dela v drugih državah.

Isti argumenti veljajo, *če* preučimo primere ljudi, ki se želijo preseliti v druge države, da bi prodajali svoje blago, ne pa dela – morda z vzpostavitvijo posla. Nič bolj ni upravičeno preprečevati jim, da bi to počeli, kot preprečevati jim, da bi trgovali s svojim blagom v tujini. Omejevanje dostopa do trgov gotovo koristi nekaterim ljudem, vendar na račun drugih in na splošno v škodo vseh. Če bi morali nekaterim pripisati posebne privilegiji zaradi njihovega članstva v neki državi, upravičenje ne more biti ekonomsko v prvem izmed dveh razlikovanih pomenov.

V drugem ekonomskem pomenu pa kajpada argument za omejitev imigracije ni, da bi morali omejiti dostop do posameznih trgov, temveč da je treba ekonomske koristi, ki jih deli država, omejiti, če naj bi ustrezno upravljali ekonomske vire in dejansko družbeni sistem na sploh. Imigracija pokvari dobro varčno gospodarjenje. Nekatere libertarijance tu skrbi, da bodo odprte meje – ali celo povečana imigracija – naložile večje davčno breme obstajajočim članom družbe, ker se revni in prizadeti selijo v države z bolj obilno blaginjo kot tudi z vzdrževanim izobraževanjem in zdravstvenim varstvom. Res je, številni libertarijanci so dokazovali, da je treba imigracijo, dokler ni ukinjena država blaginje, strogo nadzorovati v državah, kakršne so ZDA (Hoppe, 1998).

Tu ne bo dovolj pokazati, da bodo imigranti – v obsegu, v katerem se pridružijo delovni sili —, tudi prispevali k dohodkom države z davki, celo ko trošijo vire, ki jih daje država. Odprta imigracija utegne upravičeno opogumiti ljudi, da se preselijo z intenco izkoristiti prednosti, ki presegajo njihove davčne prispevke. Ljudem z nizkimi dohodki in z otroki ali starci ali slabotnimi odvisniki se bo zdelo koristno preseliti se v dežele z velikodušnim javnim izobraževanjem in zdravstveno oskrbo. To bi lahko naložilo pomembno dodatno breme na posameznike in firme, ki plačujejo davke, ali pritiskalo na državo s proračunskimi problemi, da bi znižala kvaliteto svojih servisov. Imigracija je problem za države blagostanja – če razumemo blagostanje v njegovem najširšem pomenu, kot da vključuje zdravstvene in izobraževalne servise kot tudi podporo za nezaposlenost in koristi za prizadete.

Ta problem je tu pomemben. Vendar je treba pripomniti, da to ni problem, ki izvira iz preseljevanja bogatih ali zmožnih, temveč zgolj iz preseljevanja revnih. Preseljevanje neodvisno bogatih in dobro stoječih na dobro plačane službe bo prispevalo k državnim blagajnam z neposrednimi in posrednimi davki, ti pa

utegnejo plačati več kot potrošijo. Revni bodo po vsej verjetnosti bili neto potrošniki davčnih dolarjev – vsaj na začetku. Pomemben cilj zaprtih meja je, da se drži zunaj revne.

Če je skrb kajpada ohranjanje integritete države blagostanja, je največ, kar bi bilo mogoče upravičiti, omejevanje članstva v sistemu blagostanja. Preseljevanje ljudi v državo bi bilo potem lahko svobodno. Take omejene oblike imigracije bi še vedno prizadejale resne neugodnosti revnejšim ljudem, za katere bi se privlačnost imigracije zmanjšala, če bi bili prisiljeni dati denar za svojo lastno zdravstveno oskrbo in plačati za izobraževanje svojih otrok. Vendar bi bilo za mnoge to boljše, kot da ne bi imeli sploh nobene priložnosti za preselitev. Gotovo, imigracija z omejenimi danimi pravicami bi bila privlačna za mlade in sposobne ljudi z ljudmi, ki so od njih odvisni, saj bi priložnost delati v tujini in nakazovati denar domov lahko pomembno izboljšala vsa njihova življenja. Kljub temu ne bo dovolj, če smo preveč optimistični glede možnosti take ureditve. Večina držav bi se zgrozila ob predlogu takih ureditev in celo zagovorniki odprte imigracije utegnejo zavrniti idejo različnih razredov članstva. Še več, imigranti, ki plačujejo davke, utegnejo čutiti nezadovoljstvo, če jim njihovi davki ne kupijo enakih danih pravic. Naposled, utegne se zgoditi, da eksistenca države blagostanja naredi odprte meje ali celo obsežno imigracijo zelo težko, če že ne nemogočo. Predlagam, da bi s perspektive načela svobode ali načela človečnosti moral prevladati standard odprtih meja. Za zagovor zaprtih meja bi moralo imeti prednost načelo nacionalnosti. Torej bi se morali pobliže lotiti argumenta iz nacionalnosti.

Nacionalnost in imigracija

V večini argumentov za zaprte meje ali omejeno imigracijo je implicitna domneva, da mora dobro ali dobrobit članov države imeti prednost – v znatni meri, četudi ne absolutno – pred dobrim nečlanov. S te perspektive je to, da je en od mojih tovarišev rojakov oškodovan ali na slabšem, tehten premislek, ko ocenjujem vsakršno politiko na način, na kakršen vpliv te politike na tujce ni tak premislek. Zagovorniki te perspektive lahko ne soglašajo glede obsega, v katerem bi morali zmanjšati interese nečlanov: res je, nekateri utegnejo trditi, da imajo bogate nacije bistvene dolžnosti do svetovnih revežev. Vendar soglašajo, da nekaj več dolgujemo svoji lastni deželi in njenim ljudem. To pa upravičuje varovanje svoje nacije pred vplivom odprte ali znatne imigracije. (Za nasprotne poglede glej Miller, 1988; Goodin, 1988).

V skladu s tem stališčem utegne biti imigracija škodljiva zaradi številnih različnih razlogov. Obravnavali smo že nekatere ekonomske posledice imigracije, vendar obstajajo tudi drugi problemi. Prvič, imigracija v znatnem številu, četudi se zgodi v dolgem časovnem razdobju, »ima učinek spreminjanja sprejemajočega področja« (Barry, 1992: 281). Dotok indijskih delavcev v 19. stoletju je spremenil Fidži iz otoka polinezijskih ljudi v otok, ki je dvokulturen, tako kot je selitev Indijcev in Kitajcev v Malajo to družbo spremenil v multikulturno. Strah mnogih ljudi je, da bo imigracija spremenila značaj družbe

in morda spodkopala ali premestila staro identiteto (Casey, 1982). Kulturni značaj Britanije ali Francije ne more ostati enak, če se tja iz Afrike ali Azije preseli precejšnje število ljudi.

Drugič, imigracija kulturno različnih ljudi utegne biti škodljiva za bogate dežele v meri, v kateri je njihovo bogastvo odvisno od eksistence politične kulture in ekonomskih in družbenih institucij, ki še posebej prispevajo k ustvarjanju bogastva. Imigracija ljudi, ki ne delijo enakih vrednot in ki ne bi pomagali obdržati taistih institucij, lahko naposled spodkoplje te institucije (Buchanan, 1995). Če je tako, to utegne biti dober razlog za omejitev imigracije ne le po številu, temveč tudi po kulturi.

Tretjič, imigracija lahko družbi zelo oteži, da bi razvila ali ohranila raven družbene solidarnosti, ki je nujna za to, da država dobro deluje in še posebej, da vzdržuje načela družbene pravičnosti. Ta argument je še posebej močno razvil David Miller, ki predlaga, da če imigracija preseže absorpcijske zmožnosti neke družbe, se vezi družbene solidarnosti prelomijo. Nacija je naravna referenčna skupina, ko se ljudje sprašujejo, ali dobivajo ali ne dobivajo pravičnega deleža družbenih virov. Če imajo ljudje različna razumevanja o tem, kaj so njihove pravice in dolžnosti in ne soglašajo glede tega, kaj lahko legitimno zahtevajo, postane nemogoče vzpostaviti in delovati z ustreznimi standardi družbene pravičnosti (Miller 1995, 1999a). Zaradi vseh teh razlogov torej ni mogoče upravičiti odprtih meja. Ali vsaj nekaj takega se dokazuje.

Medtem ko so vsi ti premisleki tehtni, niso dovolj za zagotovilo omejitev svobode gibanja. Prvič, medtem ko je res, da imigranti dejansko spremenijo značaj kraja – včasih dramatično – ni očitno, da je to nujno slaba stvar. Če gremo bolj k stvari, težko je vedeti, koliko spremembe je zaželeno, delno zato, ker rezultati ne bodo znani nekaj časa, in delno zato, ker si različni ljudje – celo v sorazmerno homogenih družbah – želijo različne stvari. Popolnoma razumljivo je, da si nekateri ljudje želijo, da bi stvari ostale take, kakršne so bile med njihovim življenjem. Vendar ni nič manj razumljivo, da si drugi ljudje želijo spremembe, ki jih imajo za izboljšave. Agnostiki 19. stoletja v ZDA so bili popolnoma sovražni do katolikov in še posebej do irske imigracije; čeprav so bili irski Američani preveč pripravljeni izreči dobrodošlico v ZDA celo več naseljencem iz Irske. Naposled, naša zmožnost oblikovati družbo ali ohraniti njen značaj utegne biti tako omejena kot naša zmožnost vedeti, kako veliko (ali kako malo) spremembe je dejansko zaželene – četudi bi lahko soglašali o tem, kakšne vrste značaj bi si želeli, da ima naša družba.

Velja tudi upoštevati, da so mnoge družbe doživele pomembna kulturna a družbena preoblikovanja in niso le preživele, temveč tudi napredovale. ZDA s v 19. stoletju izražale dobrodošlico imigrantom iz vsega sveta, vključile velik dele tistega, kar je bila enkrat Mehika, v svoj teritorij, strmoglavile tri stoletja staro tradicijo suženjstva in vendarle v 20. stoletju začele s cvetočo in močno demokracijo. Kanada in Avstralija sta doživeli, da je njihovi družbi preoblikovala povojna imigracija v multikulturni državi, medtem ko sta še naprej uživali ekonomsko rast in družbeno stabilnost. In tudi Evropska unija še naprej širi svoje članstvo s tem, ko dopušča vstop držav iz Vzhodne Evrope – in

morda, verjetno, Turčije – na način, ki omogoča, da se ljudje iz različnih etničnih, religioznih in političnih tradicij svobodno gibljejo iz enega konca kontinenta na drugega, brez strahu izgube prosperitete, četudi ne more biti nobenega dvoma, da bo ta razvoj s sabo prinesel pomembne kulturne spremembe mnogim evropskim skupnostim.

Družbene in kulturne spremembe je mogoče uveljaviti z obsežno imigracijo, njene pomembnosti pa se ne bi smelo zmanjšati. Vendar se je ne bi smelo niti precenjevati. Niti ne bi smeli dati prevelike teže možnosti, da bo imigracija iz revnih nacij v bogate spodkopala institucije ustvarjanja bogastva – četudi je to gotovo neka možnost. Če kaj, potem je morda bolj verjetno, da bodo imigranti, ki se selijo v bogatejše dežele, to počeli zato, ker želijo izkoristiti prednost možnosti, ki jih ponuja, in se bodo asimilirali tako, da bodo sprejeli prakse, ki prinašajo uspeh domorodcem. Kakorkoli že, če je naš interes ustvarjanje bogastva, je bolj verjetno, da se bodo te veščine naučili tisti, ki vstopijo v bogato deželo, kot pa da bo uspešno izvožena v nekatere dežele, ki so revne.

Najbolj kljubovalen argument proti odprti imigraciji je kajpada ta, da je institucije družbene pravičnosti mogoče zgraditi le, če je ohranjena družbena solidarnost – in da imigracija utegne spodkopati to solidarnost, če ni ustrezno omejena. Če sprejmemo, da je družbena pravičnost pomembna skrb, potem sta Millerjeva analiza in argument močna in prepričljiva. Edini način, kako se jima upreti, je, da podvomimo o sami ideji, da je nacija-država ustrezno mesto za ureditev vprašanj distributivne pravičnosti. In res je, to je tisto, kar moramo storiti.

Obstajajo številni razlogi, zakaj bi nam ideja, da je nacija-država mesto distributivne pravičnosti, morala biti sumljiva, toda najmočnejšega je predlagal Miller v svoji lastni kritiki ideje globalne družbene pravičnosti. Miller trdi, da so načela družbene pravičnosti vselej »zadeva psihološkega dejstva, ki se nanašajo znotraj omejenih skupnosti« (1999a: 18). Lažje nam je oblikovati sodbe pravičnosti v majhnih skupnostih, kakršna so delovna mesta, toda težko v enotah, ki so večje kot nacija-država. Take sodbe tvorimo s primerjave sebe z drugimi. Vendar nam je težko primerjati sebe z ljudmi, ki so daleč od naših lastnih okoliščin, kot so ljudje v drugih deželah. Lahko smo bolj pripravljeni oblikovati sodbe, temelječe na primerjavi z ljudmi, ki sodijo v našo lastno referenčno skupino – z ljudmi, s katerimi je verjetno, da si delimo nekatera skupna pojmovanja vrednosti. Ko se pojmovanja vrednosti vira razlikujejo, postane zelo težko vzpostaviti skupne standarde distributivne pravičnosti, saj je samo vprašanje, kaj šteje kot vir, ki naj se porazdeli, lahko nemogoče rešiti. In ko upoštevamo, da imajo različne skupnosti oporekajoča si stališča o tem, kako bi morala potekati, na primer, izmenjava med potrošnjo tistega, kar bo ustvarila zemlja, in ohranitvijo naravnega okolja, bo težko, da bi ena skupnost zahtevala delež virov druge skupnosti na osnovi svoje lastne določitve »resnične vrednosti« teh virov (Miller, 1999b: 193-196). Globalno družbeno pravičnostjo težko zagovarjati.

Vendar pa vse stvari, ki naredijo globalno pravičnost težavno, tudi peljejo k temu, da naredijo težavno družbeno pravičnost *znotraj* nacije-države. Gotovo,

nekatere nacije-države so tako velike, da je težko videti, kako bi si lahko dejansko delile eno samo pojmovanje družbene pravičnosti. Kitajska in Indija med njimi imata več kot tretjino svetovnega prebivalstva in dajeta zavetje različnim jezikom, religijam in običajem. Celo ZDA, čeprav so veliko manjše, so dovolj različne, da obstajajo opazne razlike med pomembnimi skupinami glede morale in pravičnosti – od Kalifornije do Utaha in Louisiane. Britanija in Francija sta še manjši, vendar sta dom za raznolike religije in etnije. Če je ohranitev skupnega etosa ali smisla družbene pravičnosti pomemben razlog za omejitev imigracije, potem bi bilo mogoče zagovarjati, da bi obravnavali majhne, homogene nacije, kakršna sta Islandija ali Tahiti. Mogoče bi bilo zagovarjati tudi državo, kakršna je Izrael, četudi bi bilo težje dokazati to resnico, bolj kot je država multikulturna (ali dvokulturna). Toda v večjih državah, ki so drugačne in že imajo dolgo zgodovino imigracije, utegne biti ideja skupnega pojmovanja družbene pravičnosti nekaj, kar je preveč upati. Gotovo, živahne razprave med filozofi o družbeni pravičnosti namigujejo, da o tem vprašanju ni bistvenega soglasja celo med tako homogeno skupino, kot je akademija. Millerjeva poanta o naravi družbene pravičnosti je povedna, vendar govori proti njegovemu lastnemu zagovoru omejene imigracije. (Za nadaljnjo kritiko Millerjevega stališča glej tudi Kukathas, 2002a).

Celo če bi bile države sprejemljiva mesta družbene pravičnosti, kajpada obstaja drugo vprašanje, ki ga je treba zastaviti. Ali je prav, da ima ohranitev lokalnih institucij družbene pravičnosti prednost pred humanitarnimi skrbmi, ki naredijo odprto imigracijo zaželeno? Kot sem pripomnil prej, ovire za imigracijo delujejo povečini tako, da omejujejo gibanje svetovnih revežev. Zdi se čudno predlagati, da je to mogoče zagovarjati s sklicevanjem na pomembnost družbene pravičnosti. Če je cena družbene pravičnosti izključitev najslabše stoječih iz dežel, ki ponujajo največje priložnosti, utegne to biti znak proti idealu družbene pravičnosti.

Če smo pošteni, bi kajpada morali priznati, da zagovorniki družbene pravičnosti ali prvenstva članstva (Walzer, 1983) na splošno priznavajo potrebo po posebni skrbi za svetovne reveže. V tem pogledu predlagajo, da utegnejo imeti begunci posebno pravico, da jim je dovoljeno imigrirati in se preseliti, da bi ubežali pregonu. Vendar tu vzniknejo številni problemi. Prvič, črta, ki razlikuje begunca od tistega, kar bi lahko imenovali »ekonomski migrant«, je zelo tanka. Kot stoji, konvencija ZN, ki se nanaša na status begunca, privzema zelo ozko definicijo begunca, da bi vključevala zgolj ljudi z dobro utemeljenim strahom pred preganjanjem zaradi razlogov rase, religije, nacionalnosti, članstva v posebni družbe ni skupini ali političnega prepričanja. Tisti ljudje, ki bežijo pred vojno, naravno katastrofo ali lakoto pot tej definiciji niso begunci. Drugič, celo po tej ozki definiciji obstaja več kot 20 milijonov ljudi v svetu, ki štejejo za begunce, ki jih je še treba znova naseliti. Težava, ki jo ti dve točki postavljata, je, da delanje izjem za begunce zahteva zelo pomenljivo povečanje imigracije – četudi se uporablja ta ozka definicija begunca. Če bi privzeli bolj človečno definicijo – definicijo, ki priznava za begunce ljudi, ki, na primer, bežijo pred vojnimi conami —, bi bilo treba sprejeti še večje število imigrantov. Vendar je potem, če

je standard človečnosti primeren standard, težko videti, zakaj je treba narediti kakršnokoli ostro razlikovanje med obupanci, ki bežijo pred vojno, in obubožanci, ki se borijo za preživetje.

Bilo bi morda preveč upati ali pričakovati, da bodo države – posebej bogate – zlahka znižale ovire za prosto gibanje ljudi. Kot stoji, se je svet držav boril za premestitev beguncev, za katere je priznal odgovornost. Res, streznjujoče se je spomniti, da je bil nadzor imigracije omejen z iznajdbo potnega lista med 1. svetovno vojno natanko zaradi nadzora toka beguncev. Kljub temu se vsaj glede tega lahko strinjajo tako zagovorniki odprtih meja kot zagovorniki omejitev: trenutno so meje preveč varno hermetično zaprte.

Imigracija in varnost

En razlog za večjo omejitev imigracije, ki je v sedanjih časih očitno prevzel neznansko pomembnost, je potreba po varnosti. Ali je v dobi terorja imigracija lahko svobodna?

Varnost pred terorističnim napadom, to je treba pripomniti, je zgolj ena vrsta varnosti. Celo preden je teror postal resna skrb, je bilo moderne države strah glede varnosti političnih sistemov pred tujimi grožnjami in varnosti družbe pred mednarodnimi zločinskimi organizacijami. Tihotapci, trgovci z ilegalnim blagom (od mamil do redkih divjih živali in zgodovinskih artefaktov) in trgovcev s sužnji raznih vrst delujejo preko meja, da bi kršili zakone držav gostiteljic. Kljub temu je grožnja terorja pomembno prispevala k varnostnim skrbem številnih zahodnih držav. Ali nam to daje večji razlog za omejitev imigracije ali pa kaže, da ideje odprtih meja preprosto ni mogoče zagovarjati?

Naposled predlagam, da varnostne skrbi ne naredijo veliko, da bi zožile zadevo odprtih mej. To ne pomeni reči, da varnostne skrbi niso utemeljene ali da se jih ne gre lotiti. Vendar pomeni reči, da nadzor imigracije ni ključ. Obstaja mnogo razlogov, zakaj ne. Prvič, medtem ko je lahko omejiti zakonito imigracijo, je druga zadeva nadzirati nezakonito imigracijo. Za omejitev zakonite imigracije ni verjetno, da bo odvrnila bodisi kriminalce bodisi subverzivne agente, da bi se selili med državami. Meje so porozne celo tedaj, ko so zaprte. Drugič, omejevanje imigracije redko kdaj pomeni omejitev gibanja ljudi bolj splošno, saj se mnogi ljudje gibljejo iz ene države v drugo kot turisti ali študenti ali poslovneži ali vladni uradniki, kot pa to počnejo kot imigranti, ki se nameravajo naseliti na novi zemlji. Če je varnost skrb, potem bi se moralo resneje omejiti turizem v mnogih državah, kot je trenutno omejen. Če je za neko osebo verjetno, da bo predstavljala grožnjo za varnost države, bi bilo nenavadno misliti, da je sprejemljivo, da dobi turistično vizo za en, tri ali šest mesecev. Enako, če se za osebo misli, da je varno dodeliti ji trimesečno turistično vizo, je težko videti, zakaj bi ji morali zavrniti pravico do stalnega bivanja *iz varnostnih razlogov*. Utegne se upravičeno zgoditi, da je v negotovih časih potrebna večja budnost: upravičen utegne biti večji nadzor mnogih vidikov obnašanja ljudi – vključno s popotniki -, tako kot bi pričakovali, da bo policija postavila cestne blokade in

preiskovala avtomobile, ko je v bližini pobegli kriminalec. Vendar pa ni očitno, da bi to upravičevalo nadaljnje omejitve imigracije, ne pa preprosto večjega napora pri odkrivanju, kdo predstavlja grožnjo družbi, poskus izogniti se grožnji in prijeti posamezne osebe, ki so grožnja.

Obstajajo kajpada razlogi, da ne pripišemo preveč teže pomembnosti varnosti, kajti podobno kot vse stvari, prizadevanje za varnost prinaša svoje lastne stroške. V primeru prizadevanja za varnost skozi nadzor imigracije, strošek ne prinese zgolj finančnega izdatka, ki si ga nakopljemo, temveč tudi vpliv, ki ga nadzorovanje imigrantov in imigracije ima na družbo bolj splošno. Nadzor imigracije zahteva nadzor ljudi, ki se gibajo iz in v državo, in do neke mere nadzor ljudi, ki se gibljejo znotraj države. Vendar tega ni mogoče narediti na splošno z imigranti ali nečlani, ne da bi svoje lastne državljane postavili pod nadzor. V nevarnih časih se morda temu vsaj do določene mere ni mogoče izogniti. Toda tveganja, ki jih to prinaša, so precejšnja. Četudi so bremena, naložena državljanom in rezidentom, trivialna, utegnejo vseeno biti bremena – in za nekatere bolj kot za druge. Dalje, obstaja vselej tveganje, da bodo bremena, ki so načrtovana tako, da se spoprimejo s posamezno težavo, ostala na svojem mestu še dolgo potem, ko je nevarnost prešla. (Malezijski zakon o notranji varnosti, ki – med drugim – odobrava aretacijo in pridržanje brez obtožbe, je bil sprejet na vrhuncu komunistične vstaje v šestdesetih letih 20. stoletja, vendar ostaja v veljavi 25 let potem, ko se je izredno stanje končalo). Liberalne demokracije bi morale biti še posebej pazljive na nadzor države, ki se zagovarja v imenu nacionalne varnosti – še posebej od kar je menjava izguba svobode.

Sklepna razmišljanja

Kakršnekoli so že koristi primera za odprte meje, je zelo neverjetno, da bomo videli kmalu konec nadzora imigracije v kateremkoli času – zaradi razlogov, ki smo jih orisali na začetku tega prispevka. V enem pomembnem vidiku je svobodna migracija popolnoma nemogoča: je politično nevzdržna.

En razlog, zakaj je politično nevzdržna, je, da večina volilcev v bogatih državah ni naklonjena imigraciji, še posebno ne imigraciji revežev. Drug je ta, da same države ne podpirajo nenadzorovanih gibanj prebivalstva.